

ارزیابی نقش طرح استاد مشاور در میزان پیشرفت معدل دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد طی سال‌های ۸۶-۸۱

دکتر محمد حسن لطفی^۱، سعیده زارع^۲، شکوه فاضل پور^۳، مهدیه ابویی^۴، بتول قانع^۵، دکتر جواد وطنی^۶

نویسنده‌ی مسئول: یزد، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، مجتمع پیراپزشکی معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه mhlotfi56359@yahoo.com

چکیده

مقدمه: برنامه ریزی برای پیشرفت تحصیلی فرزندان ایثارگران در دانشگاه‌ها از جمله اهداف بلند مدت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران می‌باشد تا با تربیت نیروهای متعهد و متخصص گام بلندی در نیل به اهداف عالی انقلاب اسلامی برداشته شود. پیشرفت تحصیلی به افزایش مرحله‌ای یا ترمی متغیرهای کمی مرتبط با آموزش دانشجو به ویژه معدل اطلاق می‌گردد که در اثر توجه و حمایت‌های مادی و معنوی به ویژه آرایه‌ی راهنمایی‌ها و مشاوره‌های اساتید دانشگاه به وجود می‌آید. در این راستا تعیین نقش اساتید مشاور در پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد از اهداف اصلی این پژوهش می‌باشد.

روش بررسی: این مطالعه یک مطالعه‌ی توصیفی تحلیلی بود که بر روی کلیه‌ی دانشجویان شاهد و ایثارگر مقاطع مختلف تحصیلی ورودی ۸۱ به بعد که ۱۰۵ نفر (۶۳ نفر دختر و ۴۲ نفر پسر) بودند و حداقل سه ترم تحصیلی قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی مشغول به تحصیل بودند انجام شد. داده‌ها با از نرم افزار آماری SPSS و با به کارگیری آماره‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار، نسبت، و درصد همچنین آزمونهای آماری کای دو، مک نمار و $T-test$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: آنالیز داده‌ها نشان داد که ۴۰ درصد دانشجویان پسر و ۳۹ درصد غیر بومی بودند. در مجموع یک افزایش ۰/۷۳ در میانگین معدل دانشجویان بعد از اجرای طرح مشاهده شده است که از نظر آماری نیز معنی دار بوده است. تفاوت میانگین معدل قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور بین دو جنس و بین دانشجویان بومی و غیر بومی از لحاظ آماری معنی دار نبود. ولی مقایسه‌ی میانگین معدل قبل و بعد در داخل هر جنس، هر طبقه‌ی سکونت، داخل هر مقطع تحصیلی و هر رشته تحصیلی معنی دار بود.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه نشان داد که در مجموع اجرای طرح استاد مشاور در ارتقای معدل دانشجویان شاهد و ایثارگر موثر بوده است و از این نظر تفاوتی بین دختران و پسران، همچنین دانشجویان بومی و غیر بومی وجود نداشته است. **واژگان کلیدی:** شاهد و ایثارگر، دانشجویان، معدل تحصیلی، استاد مشاور

مقدمه

جهت برنامه ریزی و سیاست گذاری در سطوح کلان و خرد جامعه نقش مهمی دارد. تامین سلامتی افراد جامعه در سه بعد

رشد و تعالی یک جامعه در گرو تندرستی و سلامت افراد آن جامعه است و شناسایی عوامل تعیین کننده مربوط به آن در

۱- دکتری تخصصی آمار و اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

۲- دانشجوی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

۴- کارشناس مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

۵- کارشناس بهداشت عمومی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

۶- پزشک عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد

نظام‌های آموزشی برای همه‌ی دانشجویان است و ارتقای سطح علمی و رشد استعداد‌های دانشجویان از وظایف و اهداف اصلی هر نظام آموزشی محسوب می‌گردد. این امر در سطح دانشگاه‌ها و وزارت متبوع، به‌ویژه برای دانشجویان شاهد و ایثارگر همراه با انگیزه‌های قوی الهی است. از آنجایی که انقلاب اسلامی بر خلاف انقلاب‌های دیگر انقلابی با رویکردهای والای معنوی و نه صرفاً یک انقلاب مادی بوده است، بنابراین حرکت ارزشی توجیه به طلایه‌داران و حماسه‌سازان را در سر لوحه‌ی برنامه‌های زیربنایی خود قرار داده است. در این راستا تربیت نیروهای متعهد و متخصص که یکی از ارکان مهم این برنامه‌ها برای نیل به اهداف عالی‌ی انقلاب اسلامی می‌باشد، از جایگاه و اهمیت ویژه برخوردار می‌باشد. ورود فرزندان معظم شاهد و همچنین دلور مردان صحنه‌های دفاع مقدس و یادگاران آنان به دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور، توجه دو چندان را در استمرار این جهاد مقدس در سنگر علم و دانش طلب می‌نماید. همچنین در راستای تحقق فرمان حضرت امام خمینی (ره) مبنی بر لزوم رسیدگی به امور تحصیلی یادگاران گرانقدر شاهد و با عنایت به تأکیدات مقام معظم رهبری جهت تربیت فرهیختگانی مدیر و متخصصانی متقی که ریشه در تبار خونین انقلاب اسلامی دارند ضرورت استفاده از ظرفیت‌های اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها در قالب طرح اساتید مشاور را در دانشگاه‌ها دو چندان کرده است. هدف کلی طرح استاد مشاور بهبود وضعیت آموزشی و فرهنگی و اجتماعی دانشجویان شاهد و ایثارگر می‌باشد. اساتید مجری از بین اعضای هیات علمی دانشگاه که از نظر رشته‌ی تحصیلی هم رشته‌ی دانشجو و از نظر منویات و اعتقادات دینی هم سنخ وی می‌باشند، انتخاب می‌شوند. پیشگیری از بروز مشکلات آموزشی و رفع موانع موجود در فرایند آموزشی، مساعدت و حمایت منطقی از نیازهای فرهنگی و اجتماعی همچنین رفاهی دانشجویان شاهد و ایثارگر و تلاش در جهت رفع موانع مربوط از اهم وظایف استاد مشاور

جسمی، روانی و اجتماعی از مسایل اساسی هر جامعه‌ای محسوب می‌شود. تغییر و تحولات دنیای امروز با پیشرفت فناوری‌ها و پیچیدگی روابط بین فردی و اجتماعی همراه بوده است که علاوه بر ابعاد مثبت، پیامدهای منفی آن سلامت و بهداشت روانی انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. جوانی، بهار زندگی انسان‌ها و بهترین فرصت برای خودسازی، پویایی و سازندگی در عرصه‌ی فردی و اجتماعی است و جوانان ارزنده‌ترین ذخایر و سرمایه‌های جوامع انسانی به شمار می‌آیند. از این رو رشد تعالی و پیشرفت هر کشور در گرو برخورداری از نسل جوان سالم، شاداب، خلاق و مبتکر است که در سایه‌ی توجه و توانمندسازی آنان محقق می‌شود. دانشگاه و محیط‌های دانشجویی نیز که در برگرفته‌ی بخش قابل ملاحظه‌ای از جوانان جامعه‌اند متأثر از فضای در حال گذار موجود درگیر چالش‌ها و دگرگونی‌های زیادی شده‌اند. دانشجویان دانشگاه‌ها به لحاظ حساسیت دوران رشد و تحصیل خود و شرایط خاص این مقطع از زندگی، به ویژه در بدو ورود به دانشگاه، فشارهای روانی و اجتماعی بیشتری را تجربه می‌کنند که از آن جمله می‌توان به گسستن از زندگی قبلی در خانواده، ورود به زندگی دانشجویی و نیاز به سازگاری با محیط دانشگاه، مدیریت مسایل تحصیلی، معیشتی و عاطفی اشاره کرد. با عنایت به این مسایل و مشکلات و دغدغه‌های جامعه دانشگاهی در این خصوص، ضرورت امر مشاوره را در این موسسات بیشتر نمایان می‌سازد. مشاوره از تمامی فعالیت‌های اخلاقی تشکیل یافته‌است که در آن مشاور متعهد، تلاش می‌کند تا به مراجع کمک کند تا به آن دسته از رفتارهایی پردازد که بتواند به حل مشکلات و مسایل او منجر شود. از طریق مشاوره و راهنمایی فرد نه تنها وضع فعلی خود را درک می‌کند، بلکه از آنچه که به صورت آن درخواهد آمد نیز آگاه می‌شود. موضوع استاد راهنما یا استاد مشاور مقوله‌ی جدیدی نیست بلکه با توجه به نکات فوق نیازی بدیهی و پذیرفته شده در کلیه‌ی

می باشد. برای تحقق شایسته این وظایف شناخت دقیق سوابق تحصیلی، وضعیت آموزشی، فرهنگی و معیشتی دانشجویان امری بدیهی است، زیرا براساس این اطلاعات، فرد مشاور می تواند در فراز و نشیب های دوران تحصیل، همچون سرپرستی دلسوز و یار و یآوری همراه به موقع دستگیری های مفید و سازنده را به انجام رساند (۱ و ۲). مطابق تعریف، پیشرفت تحصیلی به افزایش مرحله ای یا ترمی متغیر های کمی مرتبط با آموزش دانشجو بویژه معدل اطلاق می گردد که در اثر توجه و حمایت های مادی و معنوی به ویژه ارایه ی راهنمایی ها و مشاوره های اساتید دانشگاه به وجود می آید و افزایش نسبی معدل دانشجویان در روند زمانی و در طول ترم های تحصیلی که سیر صعودی داشته باشد مد نظر محققین می باشد. لذا به دلیل اهمیت ذکر شده، بر آن شدیم تا این تحقیق را باهدف تعیین نقش طرح استاد مشاور در میزان پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد و ایثارگر در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انجام دهیم.

روش بررسی

مطالعه حاضر از نوع توصیفی مقطعی و به روش گذشته نگر بر روی ۱۰۵ نفر (۶۳ نفر دختر و ۴۲ نفر پسر) از دانشجویان شاهد و ایثارگر مقاطع مختلف تحصیلی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی انجام شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل کلیه دانشجویان دختر و پسر شاهد و ایثارگر مقاطع مختلف تحصیلی ورودی ۸۱ به بعد که حداقل سه ترم تحصیلی قبل و سه ترم تحصیلی بعد از اجرای طرح استاد مشاور در دانشگاه حضور داشته، مشغول به تحصیل بوده اند، انجام شد (برای دانشجویان مقطع کاردانی دو ترم قبل و بعد از اجرای طرح در نظر گرفته شد). داده های مورد نیاز از طریق بررسی سوابق تحصیلی دانشجویان و با استفاده از پرسشنامه ای مشتمل بر اطلاعات دموگرافیک (سن، جنس، رشته تحصیلی، محل سکونت و وضعیت ایثارگری) و

معدل تحصیلی آنان جمع آوری گردید. دانشجوی شاهد و ایثارگر به کلیه دانشجویانی که در ستاد شاهد و ایثارگر دانشگاه دارای پرونده ایثارگری بوده اند، اطلاق گردید. اطلاعات مربوط به مشخصات دموگرافیک و تحصیلی دانشجویان شامل سن، جنس، نمرات تحصیلی، معدل و محل سکونت آنها توسط پرسشنامه از قبل طراحی شده و با مراجعه به اطلاعات تحصیلی دانشجویان موجود در واحد آموزش دانشگاه جمع آوری گردید. در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد تعداد ۱۵ نفر به عنوان استاد مشاور دانشجویان شاهد و ایثارگر به صورت تمام وقت فعالیت می نمایند و هر یک از آنها به تناسب تعداد دانشجویان یاد شده در هر دانشکده به ارایه ی مشاوره و راهنمایی مشغول می باشند. کلیه دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه پس از ورود به دانشگاه الزاماً تحت پوشش یکی از اساتید منتخب که واجد شرایط می باشد، قرار می گیرند و در زمینه های مختلف تحصیلی، فرهنگی و رفاهی تحت مشاوره و راهنمایی و حمایت قرار می گیرند. معمولاً جلسات مشاوره ی گروهی به صورت هفته ای یکبار و جلسات فردی به هر میزان مورد نیاز فرد انجام می گیرد. پس از جمع آوری داده ها، با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و با به کار گیری آماره های توصیفی میانگین، انحراف معیار، نسبت و درصد همچنین آزمون های آماری کای دو، مک نمار برای مقایسه ی نسبت ها و Student T-Test و Paired T-Test برای مقایسه ی میانگین ها و در صورت نامتقارن بودن داده ها به ترتیب از معادل نان پارامتریک آن Mann Whitney U-test و Willcoxon استفاده شد. نتایج در سطح ۰/۰۵ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته ها

نتایج به دست آمده نشان داد که ۴۰ درصد افراد مورد مطالعه مرد و ۶۰ درصد دانشجویان زن و اکثریت دانشجویان بومی (۶۱ درصد) و ما بقی غیر بومی (۳۹ درصد) بوده اند. دانشجویان کارشناسی ارشد به بالا بیشترین درصد افراد را به خود

جدول ۲: مقایسه‌ی تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل دانشجویان

P - V تفاوت میانگین ها	P - V قبل-بعد	تفاوت میانگین	(انحراف معیار) میانگین		تعداد	میانگین سکونت
			قبل	بعد		
			قبل	بعد		
۰/۰۷۶	۰/۰۰۰	۰/۶۹	۱۳/۹۰(۱/۶۶)	۱۴/۶۰(۲/۱۳)	۶۳	بومی
	۰/۰۰۰	-۰/۸۰	۱۴/۳۰(۱/۵۸)	۱۵/۱(۱/۸۱)	۳۹	غیر بومی

از نظر مقایسه‌ی کلی بین تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل قبل و بعد از اجرای طرح در مقاطع مختلف تحصیلی اختلاف معنی‌دار آماری مشاهده گردید. ولی مقایسات داخل هر مقطع نشان داد که به جز مقطع ارشد و دکتری در سایر مقاطع اختلاف معنی‌دار شده، افزایش معدل بعد از اجرای طرح بیش از قبل بوده است (جدول ۳).

جدول ۳: مقایسه‌ی تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل

P - V تفاوت میانگین ها	P - V قبل-بعد	تفاوت میانگین	(انحراف معیار) میانگین		تعداد	میانگین مقطع
			قبل	بعد		
			قبل	بعد		
۰/۰۰۰	-۱/۵۰	۱۵/۵۰(۲/۳۴)	۱۴/۰۸(۱/۵۲)	۲۲	کاردانی	
۰/۰۰۳	-۰/۹۱	۱۵/۵۰(۱/۳۶)	۱۴/۶(۱/۸۳)	۳۱	کارشناسی	
۰/۰۰۱	۰/۱۲	-۰/۲۷	۱۳/۶۵(۱/۴۸)	۱۴/۱۸(۱/۵۶)	۴۹	ارشد و دکتری

از نظر مقایسه‌ی کلی تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل قبل و بعد از اجرای طرح در رشته‌های مختلف تحصیلی اختلاف معنی‌دار مشاهده نگردید ($P=۰/۰۸$). ولی مقایسات داخل هر مقطع نشان داد که به جز رشته‌های بالینی پزشکی و دندانپزشکی و دندانپزشکی پایه در سایر رشته‌ها اختلاف معنی‌دار آماری وجود داشت و افزایش معدل بعد از اجرای طرح بیش از قبل آن بوده است (جدول ۴).

اختصاص دادند (۴۶/۷ درصد). ۳۲/۴ درصد و ۲۱ درصد نمونه‌های مورد مطالعه نیز به ترتیب درمقاطع کارشناسی و کاردانی مشغول به تحصیل بوده‌اند. بیشترین و کمترین درصد دانشجویان مورد مطالعه به ترتیب در رشته‌های بهداشت (۲۱ درصد) و دندانپزشکی پایه (۱۲/۴ درصد) مشغول به تحصیل بوده‌اند. رشته‌های دندانپزشکی بالینی، پرستاری، پیراپزشکی و پزشکی بالینی در رده‌های بعدی قرار داشتند. یافته‌های تحقیق نشان داد که مقایسه‌ی میانگین و انحراف معیار معدل کل قبل و بعد از اجرای طرح استاد مشاور، از لحاظ آماری معنی‌دار بود (اختلاف قبل و بعد معادل $P<۰/۰۰۱$)، $۰/۷۳$ اجرای طرح نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر آماری تفاوت معنی‌دار آماری وجود نداشت ($P>۰/۰۵$) لیکن مقایسه‌ی تفاوت میانگین قبل و بعد در داخل هر جنس از نظر آماری معنادار می‌باشد (جدول ۱).

جدول ۱: مقایسه‌ی تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل دانشجویان

P - V تفاوت میانگین ها	P - V قبل-بعد	تفاوت میانگین	(انحراف معیار) میانگین		تعداد	میانگین جنس
			قبل	بعد		
			قبل	بعد		
۰/۰۱	۰/۵۷	۰/۵۷	۱۳/۹۴(۱/۹۶)	۱۳/۳۶(۱/۶۰)	۳۹	پسران
۰/۴۱	۰/۰۰۰	-۰/۸۳	۱۴/۴۸(۱/۵۱)	۱۵/۳۱(۱/۸۹)	۶۳	دختران

مقایسه‌ی تفاوت میانگین معدل کل قبل و بعد از اجرا بر حسب محل سکونت هیچ‌گونه ارتباط معنی‌دار آماری را نشان نداد ($P>۰/۰۵$) با این حال مقایسه‌ی تفاوت میانگین قبل و بعد در داخل طبقه‌ی بومی‌ها و غیر بومی‌ها به‌طور جداگانه از نظر آماری معنادار گردید (جدول ۲).

دانشجویان شاهد و ایثارگر انجام نگرفته است تا مقایسه‌ی لازم با نتایج این مطالعه صورت پذیرد ولی شواهد کافی وجود دارد که این ارتباط مثبت آماری و اثر بخشی خدمات مشاوره‌ای روی بهبود وضعیت تحصیلی سایر گروه‌های جامعه مانند دانش آموزان وجود دارد .

مقایسه‌ی تفاوت میانگین معدل قبل و بعد از اجرای طرح بین دختران و پسران دانشجو و همچنین بین دانشجویان بومی و غیر بومی نشان داد که علی‌رغم افزایش معنی دار معدل بعد از اجرای طرح در داخل هر طبقه، جنس و یا سکونت (بومی ، غیربومی) اختلاف معنی داری بین دو جنس و بین افراد بومی و غیر بومی وجود نداشت. توجه قابل ارایه در این زمینه می‌تواند این باشد که اساتید مشاور بدون در نظر گرفتن جنسیت و یا محل سکونت دانشجویان به ارایه‌ی راهنمایی و هدایت تحصیلی آن‌ها مبادرت نموده‌اند اگر چه انتظار می‌رود که دانشجویان غیر بومی با توجه به غم غربت و دوری از خانواده نیاز بیشتری به حمایت‌ها و راهنمایی‌های اساتید مشاور خود داشته باشند و به نوعی خلا عاطفی ناشی از دور بودن از پدر و مادر را با استاد مشاور دلسوز خود پر نمایند و یا با توجه به استعداد بیشتر دختران در زمینه‌ی آسیب‌های روحی و عاطفی باز هم تفاوت معنی داری بین دو جنس مشاهده نشده است . در مطالعه‌ای که توسط شمس و همکارانش انجام شد حدود ۵۶ درصد دانشجویان از اساتید مشاور خود راضی بودند و سهل الوصول بودن دانشجویان به اساتید ، آشنا کردن دانشجویان به قوانین و مقررات آموزشی را از دلایل رضایت مندی خود ذکر کرده‌اند (۳) . در مطالعاتی که توسط خانم مجاهد و همکاران با عنوان بررسی نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی در ارتباط با چگونگی انتخاب استاد راهنما انجام گردید ، مشخص گردید که اولویت اول اکثریت دانشجویان مورد مطالعه در انتخاب استاد راهنما این بود که استاد راهنما هم رشته‌ی آنان باشد ، عمدتاً دارای مسوولیت اجرایی در سطح دانشکده باشد.

جدول شماره ۴: مقایسه‌ی تفاوت میانگین و انحراف معیار معدل کل

رشته	میانگین تعداد	(انحراف معیار) میانگین		P تفاوت میانگین ها	P قبل- بعد
		قبل	بعد		
پرستاری	۱۷	۱۴/۰۵(۱/۲۶)	۱۴/۸۷(۱/۴۷)	۰/۰۰۹	-۰/۸۱
داندانپزشکی پایه	۱۳	۱۴/۱۷(۱/۸۶)	۸۷/۱۴(۱/۶۶)	۰/۰۰۹	-۰/۷۰
دندان پزشکی و پزشکی بالینی	۳۶	۱۳/۴۸(۱/۲۷)	۱۳/۶۱(۱/۶۶)	۰/۰۵۳	-۰/۱۲
بهداشت	۱۹	۱۵/۱۳(۲/۰۶)	۱۶/۱(۲/۰۳)	۰/۰۰۳	-۱۰
پیراپزشکی	۱۷	۱۳/۹۸(۱/۵۰)	۱۵/۶۰(۲/۱۸)	۰/۰۰۰	-۱/۶

بحث

مطالعه‌ی حاضر با هدف ارزیابی تاثیر خدمات مشاوره‌ی تحصیلی ارایه شده توسط اساتید مشاور دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد روی چگونگی پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه صورت پذیرفت. آنالیز داده‌ها نشان داد که در مجموع یک افزایش ۰/۷۳ در میانگین معدل این دانشجویان بعد از اجرای طرح به وجود آمده بود که از نظر آماری نیز معنی دار بوده ، حاکی از موثر بودن اجرای این طرح بود و اساتید انتخاب شده توانسته بودند با به‌کارگیری روش‌های مناسب مشاوره‌ای که در کارگاه‌های آموزشی کشوری و منطقه‌ای فرا گرفته بودند و صرف وقت کافی موجبات فراهم آوردن ارتباط موثر و عاطفی را برای دانشجویان یاد شده ایجاد و با پیگیری و رفع مشکلات اداری آموزشی و فرهنگی آنها از دغدغه‌های روزانه‌ی آن‌ها بکاهند تا این عزیزان بتوانند با آرامش خیال بیشتری به تحصیل بپردازند . در این راستا فعال نمودن ستادهای شاهد و ایثارگر دانشگاه‌ها به ویژه در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی که همواره از مدیران ، کارشناسان و رابطین دلسوز و پیگیر برخوردار بوده است را نمی‌توان در این افزایش معدل و تقویت بنیه‌ی علمی دانشجویان شاهد نادیده گرفت . بررسی‌های لازم نشان داد که تاکنون مطالعه‌ی مشابهی در سایر دانشگاه‌های کشور و بر روی

استاد مشاور در کاهش آسیب های آموزشی و روانی و فرهنگی دانشجویان شاهد در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی استان سمنان که بر روی ۱۷۹ نفر از دانشجویان شاهد دانشگاه ها و مؤسسات عالی مستقر در استان سمنان در سال تحصیلی ۸۴-۸۳، (به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای) انجام شد، نشان داد: طرح استاد مشاور در پیش گیری از پیشرفت مشکلات آموزشی و تحصیلی دانشجویان شاهد، حذف یا کاهش موانع پیشبرد برنامه های علمی و فرهنگی، برنامه های مربوط به توسعه مطالعات و تحقیقات دانشجویان، تعارضات اخلاقی و باورهای دینی دانشجویان و هم چنین کاهش یا حذف موانع مربوط به رفتارهای سازشی دانشجویان شاهد به میزان زیاد مؤثر است. (۵) نتایج مطالعه ی توکلی در سال ۱۳۷۸ با عنوان نقش استاد مشاور در پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد که از نوع توصیفی بوده، بر روی ۳۰ نفر از دانشجویان شاهد دانشگاه سیستان و بلوچستان (با روش تصادفی) انجام شد، نشان داد که تخصص استاد مشاور، میزان تحصیلات و نوع برخورد وی با دانشجویان، میزان علاقه ی دانشجویان به مشاوره و ارتباط والدین دانشجویان شاهد با استاد مشاور در پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد نقش مؤثری دارد (۶).

نتیجه گیری

نتایج مطالعه نشان داد که بدون در نظر گرفتن دیگر فاکتورهای مؤثر روی پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد و ایتارگر، یک افزایش معنی دار ۰/۷۳ درصدی در معدل دانشجویان تحت پوشش طرح استاد مشاور شاهد و ایتارگر نسبت به قبل از اجرای طرح یاد شده مشاهده شد که نشان می دهد این طرح از موفقیت نسبی برخوردار بوده است. اگرچه بررسی ابعاد بیشتر این طرح در ارتباط با شناسایی نقاط ضعف و قوت آن نیاز به واکاوی بیشتری دارد. با توجه به اینکه در این مطالعه از دانشجویان غیر شاهد و ایتارگر به عنوان گروه کنترل و جهت

تعداد کمی از دانشجویان تحت پوشش در باشند تا وقت لازم جهت رسیدگی به مسایل و مشکلات آنان را داشته باشد. این نتایج در راستای این واقعیت می باشد که عمده ی اساتید مشاور دانشجویان شاهد و ایتارگر دانشگاه در شرایط فعلی از موقعیت های اجرایی در سطح دانشگاه و دانشکده برخوردار می باشند و از نظر هم رشته بودن با دانشجویان نیز این امر رعایت گردیده است (۴). در ارتباط با اختلاف معدل دانشجویان قبل و بعد از اجرای طرح شاهد بر حسب مقطع تحصیلی آن ها نتایج این مطالعه نشان داد که مقایسه ی تفاوت میانگین قبل و بعد از مقاطع مختلف تحصیلی از نظر آماری معنی دار گردیده است به طوری که بیشترین افزایش در مقطع کاردانی و کمترین آن در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری دیده شده است. زمانی که مقایسه ی این اختلاف ها در داخل هر مقطع تحصیلی انجام شد، مشخص گردید که در مقاطع کاردانی و کارشناسی این اختلاف معنی دار بوده، در مقطع ارشد و دکتری علی رغم افزایش معدل معنی دار نگردیده است که این امر می تواند احتمالاً به دلیل طولانی تر بودن دوره ی تحصیلی این دانشجویان و از طرفی مشکل تر بودن دروس تخصصی آن ها در دوره علوم پایه پزشکی و دندان پزشکی باشد که می تواند در دراز مدت روی موفقیت تحصیلی و کاهش اثر بخشی مشاوره های انجام شده مؤثر باشد. مشابه چنین نتایجی بر حسب رشته ی تحصیلی آن ها مشاهده گردید به طوری که دانشجویان رشته ی بهداشت، پیراپزشکی و پرستاری و مامایی که اکثر قریب به اتفاق آن ها در مقاطع کاردانی و کارشناسی مشغول به تحصیل بوده اند از افزایش معدل بعد از اجرای طرح برخوردار بوده اند و متقابلاً دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و پزشکی و دندان پزشکی از افزایش کمتر معدل بهرمنند شده اند که این خود می تواند تایید کننده ی نتیجه ی قبلی باشد که کمترین افزایش معدل را در مقاطع دکتری نشان داد. مطالعه ی علی بنی اسدی در سال ۱۳۸۴ با عنوان "پس رویدادی پیرامون بررسی میزان اثر بخشی طرح

متغیرهای دیگر مانند دوره‌ی تحصیلی دانشگاه و فاکتورهای اقتصادی فرهنگی و اجتماعی خانواده دانشجویان مد نظر قرار بگیرد. با نظر خواهی از اساتید مشاور که در شرایط کنونی امر هدایت و مشاوره دانشجویان شاهد و ایثارگر را به عهده دارند، مشخص گردید که بعضا مشاوره‌هایی از سوی سایر اساتید دانشکده انجام گرفته است که پیشنهاد می‌گردد در مطالعات بعدی و با به‌کارگیری روش‌های کنترلی لازم صرفا نقش اساتید هر دانشجو مورد بررسی قرار گیرد.

مقایسه آن‌ها با معدل دانشجویان شاهد و ایثارگر استفاده نگردیده است، پیشنهاد می‌شود متخصصین علاقمند در مطالعات بعدی و با به‌کارگیری متدها و روش‌های دقیق‌تر مانند مطالعات کوهورت آینده نگر با انتخاب دو یا سه گروه به نتایج دقیق‌تر و مستندتر دست یابند. با توجه به اینکه در این مطالعه فقط و صرفا به معدل تحصیلی آن‌ها اکتفا گردیده، نمی‌تواند از جامعیت کافی برای مقایسه‌ی اثر استاد مشاور برخوردار باشد. پیشنهاد می‌گردد در مطالعات بعدی متغیرهای موثر دیگر از جمله معدل دوره‌ی دبیرستان و پیش‌دانشگاهی، رتبه و یا نمره کنکور ورودی که هم‌تراز با سایر دانشجویان شده باشد، همچنین

منابع

- ۱- مجموعه آیین نامه‌ها و مصوبات مربوط به دانشجویان شاهد و ایثارگر چاپ وزارت بهداشت در مان و آموزش پزشکی. ۱۳۷۹
- ۲- هزواتی م م / بررسی آگاهی، نگرش و عملکرد اساتید دانشگاه علوم پزشکی همدان در مورد مشاوره تحصیلی و راهنمایی تحصیلی دانشجویان در سال ۱۳۷۷. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی همدان / پژوهنده ۱۳۷۹؛ شماره ۴: صفحات ۴۳-۳۶
- ۳- شمس ب و همکاران / بررسی نظرات دانشجویان پزشکی در مورد مرجع مناسب جهت حل مشکلات دوران تحصیلی در خلاصه مقالات هفتمین همایش کشوری آموزش پزشکی / تبریز ۱۳۸۴ /
- ۴- مجاهد ش و همکاران. بررسی نظر دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی در ارتباط با چگونگی انتخاب استاد مشاور. گام‌های توسعه در آموزش پزشکی، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی کرمان، ۱۳۸۵؛ دوره هشتم، شماره دوم، پاییز و زمستان: ۱۱۵-۲۳
- ۵- بنی اسدی ع. بررسی میزان اثربخشی طرح استاد مشاور در کاهش آسیب‌های آموزشی و روانی و فرهنگی دانشجویان شاهد دانشگاه استان سمنان سال ۸۳-۸۴. کتاب مجموعه مقالات دومین کنگره انجمن روانشناسی ایران- بهمن ۱۳۹۰
- ۶- توکلی. نقش استاد مشاور در پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد دانشگاه سیستان و بلوچستان در سال ۱۳۷۸. پایان نامه کارشناسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان.